Maa- ja metsätalousministeriö NEUVOSTORAPORTTI MMM2017-00546

RO Kahilampi Vesa(MMM) 12.09.2017

Asia
Epävirallinen maatalousministerikokous 3.-5.9.2017

Kokous
Epävirallinen maatalousministerikokous 03.09.2017 - 05.09.2017

Epävirallinen maatalousministerien kokous järjestettiin Tallinnassa 5.9.2017. Aiheena kokouksessa oli riskien hallinta yhteisessä maatalouspolitiikassa vuoden 2020 jälkeen sekä komission tiedonanto fipronil -torjunta-aineen saastuttamista kananmunista. Suomea kokouksessa edusti maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä.

Riskien hallinnasta pj-maa oli toimittanut etukäteen asiakirjan, jossa jäsenmailta esitettiin kolme kysymystä siitä, miten riskinhallinta maataloudessa tulisi järjestää vuoden 2020 jälkeen. Jäsenmaat pitäytyivät pitkälti vanhoissa kannoissaan ja korostivat olemassa olevan järjestelmän, mm. suorien tukien, hyviä puolia. Kriisivarausta jäsenmaat pitivät huonosti toimivana ja sen tilalle toivottiin uutta työkalua.

Suomi korosti suorien tukien merkitystä sekä tarvetta kohdentaa riskinhallintakeinot jäsenmaakohtaisesti, jotta vastataan parhaiten alueellisiin haasteisiin. Suomi piti parhaana toteuttaa keinot kakkospilarin toimenpiteiden avulla. Lisäksi Suomi piti kriisivarausta toimimattomana ja esitti kriisitilanteiden määrittämistä EU-tasolla, jotta toimenpiteiden mobilisointi helpottuisi.

Komissaari Andriukaitis antoi jäsenmaille katsauksen fipronilin saastuttamien kananmunien tilanteeseen ja tapausta ympäröivään tutkintaan. Jäsenmaat korostivat pikaisten toimien merkitystä ja kannustivat valvontaan ja käytäntöjen parantamiseen. Andriukaitis järjestää ministereille aiheesta korkean tason tapaamisen 26.9.2017.

1. Riskien hallinta: viljelijöiden tehokkaat välineet riskien hallintaan vuoden 2020 jälkeen

Pj-maa pohjusti epävirallisen ministerikokouksen pääkeskustelua jakamalla ennen kokousta asiakirjan, jossa todettiin markkinaheilahtelujen lisääntyneen viimeisen kymmenen vuoden aikana ja pohdittiin vaihtoehtoja riskien hallinnan työkalujen parantamiseksi. Jäsenmailta kysyttiin asiakirjassa kolme kysymystä.

i. *Yksi vuoden 2003 yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) reformin pääviesteistä oli vapaus viljellä. Ovatko viljelijät yleisesti tunnistaneet vastuunsa riskien hallitsemisessa ja onko YMP antanut heille riittäviä välineitä siihen?*
ii. *Pitäisikö [suorista tuista tehtävän] vuosittaisen kriisivarauksen kokoa kasvattaa ja pitäisikö sen antaa kasautua yli vuosien, jotta sillä olisi aitoa vaikutusta markkinakriisien kohdatessa? Pitäisikö tämän antaa kasautua EU:n vai jäsenmaan tasolla?*
iii. *Koetteko suorien tukien olevan riskinhallintaväline? Katsotteko, että suorien tukien tukitasojen yhdenmukaistamisen jatkaminen on tarpeen, että ne todella suojaisivat riskiltä? Pitäisikö tietty osa suorista tuista kohdistaa riskinhallintarahastoon ja pitäisikö sen olla vapaaehtoista vai pakollista viljelijöille?*

Pj-maan avauspuheenvuorossaan Viro painotti riskinhallinnan olevan entistä tärkeämpi osa tulevaisuuden maatalouspolitiikkaa ja piti oleellisena, että tulevat toimenpiteet olisivat luonteeltaan enemmän ennaltaehkäiseviä kuin reaktiivisia. Nykyjärjestelmää pj-maa piti nimenomaan reaktiivisena - suorilla tuilla on ennaltaehkäisevä rooli, mutta kriisituet on maksettu erikseen riskien toteuduttua.

Kakkospilarin työkaluja pj-maa piti hyödyllisenä, mutta totesi niiden olevan jäsenmaille vapaaehtoisia. Vain 12 jäsenmaata on tällä kaudella ottanut työkaluja käyttöön. Pj-maa näki, ettei nykymuotoinen kriisivaraus täytä tarkoitustaan ja esitti rahoituksen kohtelemista investointina, jolloin rahasumma olisi mahdollista siirtää uudelle rahoituskaudelle kierrättämättä sitä joka vuosi uudelleen viljelijöiden kautta. Lisäksi pj-maa esitti suorien tukien tasaamista jäsenmaiden kesken seuraavalla rahoituskaudella.

Komissiota keskustelussa edusti komissaari Phil Hogan. Hogan näki ilmaston ja resurssien niukkuuden tuovan uusia riskejä maataloudelle ja koki, että uudistuksessa tulisi ottaa riskinhallintakysymykset paremmin huomioon resilienssin parantamiseksi. Komissaari näki, ettei kriisivaraus ole riskinhallintakeino, sillä riskien toteuduttua sitä ei ole otettu käyttöön. Suorien tukien rooli on komissaarin mukaan tukea tuottajien tuloja, ja jäsenmaiden tukitasojen tasaamista tärkeämpää on käytettävissä olevan rahan kokonaismäärä. Erityisesti kehitystä kaipaavina osa-alueina komissaari nosti esiin tulonvakautusmekanismit, koulutuksen ja tiedonvälityksen, indeksaation paremman käytön sekä osuuskuntien roolit.

EP:n maatalousvaliokunnan puheenjohtaja Czeslaw Adam Siekierski yhtyi aiempiin puhujiin riskinhallintatyökalujen tarpeesta ja nykymuotoisen kriisivarannon sopimattomuudesta. Siekierski piti rahoitusta kakkospilarin alla tapahtuville toimille tärkeimpänä tapana edistää tehokkaasti yhteisen maatalouspolitiikan riskinhallintavälineitä.

COPA-COGECA:n edustaja keskustelussa oli presidentti Thomas Magnusson (SE). Magnusson korostin yhteisen maatalouspolitiikan olevan olemassa myös

kuluttajia ja yhteiskuntaa varten ja peräänkuulutti yhteistä, vahvaa, yksinkertaista ja riittävästi rahoitettua maatalouspolitiikkaa. Pilarin 2 toimia Magnusson piti paremmin kohdennettavissa olevina. Tukea tulisi hänen mukaansa maksaa vain aktiiviviljelijöille. Magnusson puhui suorien tukien konvergenssin puolesta ja peräänkuulutti osuuskuntaliikkeen aseman merkitystä myös kriisienhallinnassa. Kriisivarauksen kasvattamista tuottajajärjestö ei tukenut.

Euroopan nuorten viljelijöiden järjestön CEJA:n puheenvuoron käytti puheenjohtaja Jannes Maes (BE). Maes näki kriisien uhkaavan usein juuri nuoria viljelijöitä, joiden taloudelliset resurssit eivät ole vielä ehtineet kertyä tarjoamaan turvaverkkoa. Työkaluina Maes piti hyvänä futuurien ja futuurimarkkinoiden kehittämistä sekä lainojen ja pankkitakausten tarjoamista. Tulonvakautusmekanismin tulisi CEJA:n mukaan olla vapaaehtoinen. Kriisivarannon sijaan kriisirahoitus tulisi antaa budjetin marginaaleista, kuten käytännössä on tehty tähänkin asti.

Jäsenmaat eivät esittäneet odotuksista poikkeavia kantoja. Suuri osa jäsenmaista tuki suorien tukien roolia riskinhallinnassa (vaikka moni näki niiden olevan ennen kaikkea tulonvakautustyökalu) ja niiden painoarvon säilyttämistä. Enemmän rahallista panostusta CAP:n alaisiin riskinhallintamekanismeihin toivoivat NL ja LT.

Suomi korosti ennaltaehkäisyn merkitystä riskinhallinnassa erityisesti eläin- ja kasvitautien sekä antibioottiresistenssin osalta. Suomi myös painotti koulutuksen ja neuvonnan merkitystä viljelijöiden tukemisessa. Nykymuotoista kriisivarantoa Suomi piti riittämättömänä ja toivoi joustavaa ja yksinkertaista vaihtoehtoa, jolla olisi yhteiset EU-tason standardit toimenpiteiden laukaisemiseksi.

Suomi tuki suorien tukien merkitystä maataloudessa ja välineiden säilyttämistä vapaaehtoisena viljelijöille. Jäsenmaakohtaisiin tarpeisiin vastaaminen hoituisi Suomen mukaan parhaiten kakkospilarin toimilla. Kakkospilarin roolia korostivat myös LU, DE, CY, CZ ja SE. Lopuksi Suomi korosti vielä osuuskuntien ja tuottajaorganisaatioiden merkitystä riskien hallinnassa.

Jäsenmaat pitivät taustapaperia pääosin onnistuneena ja ajoitusta oikeana. Viljelijöiden nähtiin ymmärtäneen hyvin oman vastuunsa riskinhallinnan kokonaisuudesta. Maat myös toivoivat laajempaa valikoimaa riskinhallinnan työkaluja yhteisen maatalouspolitiikan alle, jotta tilanteisiin voitaisiin tulevilla kausilla reagoida mahdollisimman soveltuvien instrumenttien avulla.

Riskinhallintavälineiden vapaaehtoisuutta viljelijälle pidettiin yleisesti tärkeänä. Jäsenmaista CZ korosti myös tuotantosidonnaisten tukien merkitystä riskinhallinnassa. Osa jäsenmaista (IT, HR, RO, BG) painottivat, että riskinhallintavälineistä tulisi kuitenkin tehdä jäsenmaille pakollisia tarjota viljelijöille.

Kriisivarannon toimimattomuudesta mainitsivat lähes kaikki jäsenmaat (FI, SK, NL, LU, LV, IT, DE, EL, LT, IE, DK, PL, ES, SE, BE, CZ, FR, SI, PT ja RO). Vaihtoehtoina esitettiin mm. budjetin marginaaleista rahoitettavaa joustavampaa ja yksinkertaisempaa budjettierää sekä monivuotista ja rahoituskaudet ylittävää rahastoa. Jäsenmaille oli kuitenkin selvää, että mahdolliset muutokset tehdään seuraavan kauden neuvotteluiden yhteydessä.

Pinta-alatukien konvergenssia puheenvuoroissaan tukivat SK, LV, LT, PL, PT, BG ja RO, ja vastustivat MT, NL, DE, DK, HU, BE ja FR. Jäsenmaista LV, IT, HR ja HU ehdottivat tulonmenetysten vaaditun alarajan alentamista jo omnibus -asetuksen muutosten yhteydessä.

Pj-maa totesi loppupuheenvuorossaan ministereiden nähneen yhteisen maatalouspolitiikan alaisten riskinhallintakeinojen tärkeyden ja tarpeen niille. Kriisivaranto kaipaa pj-maan mukaan päivitystä nopeammaksi ja joustavammaksi. Suoria tukia pj-maa piti osana riskinhallintaa senkin vuoksi, että ilman niitä moni toimija ei olisi selvinnyt edellisen kahden vuoden markkinakriiseistä. Pinta-alatukien harmonisoinnista pj-maa totesi jäsenmailla olleen eriäviä mielipiteitä, mutta kakkospilarin soveltuvuudesta riskinhallintaan jäsenmaat olivat pitkälti samoilla linjoilla. Toimeenpanosta tulee kuitenkin saada riittävän sulavaa.

2. Komission tiedonanto fipronil -torjunta-aineen saastuttamista kananmunista

Komissaari Andriukaitis antoi jäsenmaille katsauksen kananmunien saastumisesta fipronil -torjunta-aineella. Komissaarin mukaan 26 jäsenmaata on raportoinut tapauksista, minkä lisäksi kysymys koskee 15 EU:n ulkopuolista maata. Komissaari piti tärkeänä, että EU voi näyttää muille sen valvontamekanismien toimivan tehokkaasti ja luotettavasti.

Skandaalin Andriukaitis totesi johtuvan rikollisesta toiminnasta. Komissaari on pitänyt tiiviisti yhtä erityisesti Belgian, Alankomaiden, Saksan ja Itävallan ministereiden kanssa toimenpiteiden toteuttamiseksi. Lisäksi yhteistyö on tiivistä myös komissaarien Hogan ja Malmström kanssa. Saastuneita tuotteita on tuhottu ja epäilyttäviä yrityksiä suljettu markkinoilta. Andriukaitis muistutti jäsenmaita sallituista keinoista estää kanapunkkien leviäminen kanaloissa.

EU suorittaa syyskuun lopussa ja lokakuun alussa tiedonkeruumatkoja jäsenmaihin, joilla kartoitetaan tehtyjä toimenpiteitä. Andriukaitis muistutti jäsenmaita varmistamaan sen, ettei tuotteita päädy myöhemmin eläinten rehuksi. Eläinlääkintäpäälliköt keskustelevat aiheesta lisää 13.–15. syyskuuta ja ministereille pidetään korkean tason kokous 26.9. Mikäli kokouksessa saadaan sovittua julkilausumasta, aihe voi myös nousta lokakuun maatalousneuvoston asialistalle. Andriukaitis toivoi jäsenmailta 26.9. kokousta varten ennakkoon näkemyksiä, miten ongelmia tulisi parantaa.

Suomi totesi ripeiden toimien olleen tervetulleita ja toivoi tiivistä yhteistyötä jäsenmaiden ja sektoreiden toimijoiden kesken, jotta tieto ja parhaat käytännöt kulkisivat nopeasti EU:ssa. Suomen mukaan tärkeintä on ongelmien ennaltaehkäisy ja torjunta tavoilla, jotka eivät vaaranna elintarviketurvallisuutta.

Muut jäsenmaat korostivat tiiviin yhteistyön ja nopean toiminnan tärkeyttä sekä toimintamallien parantamista. Osa jäsenmaista kyseenalaisti pitkän keston ensihavainnon ja tiedonvälityksen aloittamisen välillä. NL mainitsi tutkivansa skandaalin taloudellisia vaikutuksia ja pyytävänsä tarvittaessa tukea viennin edistämiseksi myöhemmin.

3. Seuraava kokous

Syksyn ensimmäinen maatalousneuvosto pidetään Luxemburgissa 9.–10.10.2017. Pj-maa muistutti myös maaperäkonferenssista Tallinnassa 4.–6.10., johon ministereiden toivottiin ehtivän paikalle.

Suomen edustajat
ministeri Leppä, ea Lahti, Kaila, Valonen, Kahilampi

Asiakirjat
Puheenjohtajamaan numeroimaton asiakirja “Risk management: Empowering farmers with effective tools to manage risks post-2020”

Liitteet

Viite

Asiasanat	jaosto maatalous- ja elintarvike (EU 18), maatalouden erityiskomitea, maatalous- ja kalastusneuvosto
Hoitaa	**MMM**
Tiedoksi	ALR, EUE, EVIRA, MAVI, SM, STM, TEM, TULLI, UM, VM, VNK, YM